នៅពេលនោះហូ-ជីមិញឆ្លៀតឆ្លារកមេដឹកនាំខ្មែរ ស្រាប់តែវាដឹងថា នៅថ្ងៃទី១៦/១០/៤៥ បារាំងចាប់ខ្លួនលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់ នាំយកទៅដាក់គុកនៅខែត្រព័រទ្យេរ (Poitier) ស្រុកបារាំង ។ ហូ-ជីមិញក៏សំរាំងជ្រើសរើសបានយួនម្នាក់ឈ្មោះ ង្វៀងវ៉ាន់មៀន ហៅអាចារ្យមៀន ដែលបួសជាលោកសង្ឃខ្មែរ បានរៀនសូត្ររបៀបរបប ទំនៀមទំលាប់ខ្មែរយ៉ាងជ្រៅជ្រះ អាចលួចបន្លំធ្វើជាខ្មែរ ។ ដូច្នេះហូ-ជីមិញសំរេចដាក់ឈ្មោះយួននោះថា « សឺង-ង៉ុកមិញ » រួចផ្សាយភរបន្ថែមថា ជាប្អូនប្រុសបង្កើតរបស់លោកសឺង-ង៉ុកថាញ់ ។

នៅខែមេសាឆ្នាំ១៩៥០ ហូ-ជីមិញចាត់បញ្ជូនឲ្យអាចារ្យមៀន ប្រែឈ្មោះជាសឺង-ង៉ុកមិញ ។ វាចាត់តែងតាំងជាស្រេចជាប្រធានរដ្ឋាភិបាលខ្មែរតស៊ូ ទទួលបន្ទុកជានាយករដ្ឋមន្ត្រី » ឲ្យចូលកាន់ប្រទេសខ្មែរ ចាប់ដៃរួបរួមជាមួយអាចារ្យសុខ ប្រែឈ្មោះជាទូ-សាមុត (ដែលហូ-ជីមិញចាត់តែងតាំងជាប្រធានរណៈសិរ្សជាតិឯកភាពរួចហើយ) ។ ដូច្នេះសឺង-ង៉ុកមិញនិងទូ-សាមុតចាប់ផ្ដើមអនុវត្តឃ្លោងឃ្លា « បំបែកបំបាក់ដើម្បីគ្រប់គ្រង» ។ វាចាប់ផ្ដើមញុះញង់ពន្យល់ក្រុមចោរព្រៃ, រាស្ត្រខ្មែរដែលក្រលូងនៅតាមជនបទ, ប្រជាជនព្រៃភ្នំដាច់ស្រយាល តាមចំណុចខ្សោយផ្សេងៗនានា ជាពិសេសវាវែកញែកនូវរឿងវណ្ណៈ ញុាំងឲ្យងាករេចេញពីក្រុមខ្មែរឥស្សរៈ, ឲ្យងាករេឈប់គោរពរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន ។ ជំរុញឲ្យខ្មែរបែកបាក់គ្នា រួចបង្កបង្កើតជាសង្គ្រាមធ្វើឲ្យខ្មែរច្បាំងគ្នា ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ខ្មែរផុននោះយល់ច្រឡំយ៉ាងធ្ងន់ថា សឺង-ង៉ុកមិញជាប្អូនបង្កើតរបស់លោកសឺង-ង៉ុកថាញ់... ប្រសើរណាស់ៗ ! ។

លុះហូ-ជីមិញទទួលសេចក្ដីរាយការណ៍ពីសឺង-ង៉ុកមិញដឹងថា រាស្ត្រខ្មែរថ្លាក់ទាបធ្លាក់ចូលក្នុងអន្ទាក់របស់វាហើយ ហូ-ជីមិញក៏ចាប់បើកអង្គប្រជុំបក្សកុម្មុយនិស្តឥណ្ឌូចិនជាលើកទី២ ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី១១/២/៥១ ដល់ថ្ងៃទី១៩/២/៥១ ។ ទីបញ្ចប់ក៏បំបែកបក្សកុម្មុយនិស្តឥណ្ឌូចិនជាបក្សសាខាបីគឺ ៖ យួន, ខ្មែរ, លាវដាច់ៗពីគ្នា ។

- ខាងយួន, អង្គប្រជុំសំរេចដាក់ឈ្មោះភ្លាមគឺ « បក្សពលករវៀតណាម » ដែលក្លាយមកជា «បក្សកុម្មុយនិស្តវៀតណាម» ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

★ ចំណែកខាងខ្មែរ វាបង្កើត ៖

ក)- កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធបដិវត្តន៍ឯកភាពរបស់កម្ពុជា ដែលចាប់បដិសន្ធិឡើងកាលពីថ្ងៃទី១៩/៦/៥១ ដែលហូ-ជីមិញចាត់តាំងទូ-សាមុតជាមេបញ្ជាការ ។ ឆ្នាំ១៩៦៣ ទូ-សាមុតត្រូវគេសម្លាប់... ហូ-ជីមិញចាត់តាំងសាឡុត-សរ ឬប៉ុល-ពត យ៉ាងសម្ងាត់បំផុត ឲ្យឡើងធ្វើជាមេទ័ពជំនួស ។

ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧០ដល់១៩៧៥ កងទ័ពនេះប្រែឈ្មោះថា « កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធស្នេហាជាតិកម្ពុជា » ដែលមានអនុប្រធានមេបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់ គឺប្រពន្ធរបស់

ប៉ុល-ពតឈ្មោះ ខៀវ-ប៉ុណ្ណារី ។ ក្នុងរបបរបស់អង្គការ កងកម្លាំងនេះបន្តប្រើឃី-ហោខ្មែរក្រហម « ក្រុមនិរតី » ។ ក្នុងរបបខ្មែរអាយ៉ងយួន... ក្រុមហេងសំរិន-ហ៊ុនសែនប្រែឈ្មោះជា «កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធបដិវត្តន៍កម្ពុជា» ។

ខ)- « បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរ » ចាប់បដិសន្ធិឡើងនៅថ្ងៃទី២៨/៦/៥១ ដែកហូ-ជីមិញចាត់តាំងសឺង-ង៉ុកមិញជាប្រធាន ។

ក្នុងរបបរបស់អង្គការ ពីឆ្នាំ១៩៧៦ដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ អង្គការចាត់តែងតាំងសមាជិករបស់បក្សនេះ ឲ្យធ្វើជាប្រធានសហករណ៍, ជាគណៈតំបន់, ជាតំណាងរាស្ត្រ ។ កាលណោះខ្មែរស្គាល់ត្រឹមតែគណៈតំបន់ប៉ុណ្ណោះ ។ លុះមកដល់របបខ្មែរអាយ៉ងយួន... បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរ ប្រែឈ្មោះជា « បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជា »។ យួនហាណូយចាត់តាំងហេង-សំរិន ជាអគ្គលេខាគណកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្ស ។ ចំណែកឯមិត្តៗដូចជា ហ៊ុន-សែន, ជា-ស៊ីម, ជា-សុទ្ធ ជាដើម... យួនហាណូយចាត់តែងតាំងជាសមាជិកការិយាល័យនយោបាយមជ្ឈិមបក្ស ។ បច្ចុប្បន្ននេះ « បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជា » ប្រែឈ្មោះថា « បក្សប្រជាជនកម្ពុជា » ដែលមានជា-ស៊ីមជាប្រធាន ។

នេះជាប្រវត្តិខ្មែរអាយ៉ងយួន ដែលខ្មែរយើងតែងតែហៅថា « ខ្មែរវៀតមិញ » តាំងពីខែមិថុនា១៩៥១នោះមក ។

នៅថ្ងៃទី២២/៣/៥៥ ទើបបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍លាវកើតឡើង ។ ទោះបីបង្កើតបក្សសាខាបីដាច់ដោយឡែកពីគ្នាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏នៅតែមានប្រភពរួមតែមួយ គឺបក្សកុម្មុយនិស្តឥណ្ឌូចិនដដែល ។ មានន័យថា ៖ បក្សខ្មែរ លាវ ត្រូវតែគោរពធ្វើតាមបញ្ជារបស់ហូ-ជីមិញដដែល ។ ដំណាក់ការជាដំបូងរបស់បក្សសាខាទាំងបីគឺត្រូវតែកំទេចសក្តិភូមិ និងចក្រពត្តិ ។ ក្នុងខែមិនាឆ្នាំ១៩៥២ ហូ-ជីមិញដឹងថាលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់វិលត្រឡប់មកពីប្រទេសបារាំងវិញហើយ រួចលោករត់ចូលព្រៃចាប់ដៃរួបរួមជាមួយក្រុមខ្មែរឥស្សរៈ ដើម្បីកំទេចដេញបារាំងតទៅទៀត ។

ហូ-ជីមិញឆ្លៀតឆ្លាចាត់ចែងបញ្ជូនតំណាងបួននាក់ គឺខ្មែរ២នាក់ យួន២នាក់ ទៅកាន់ភូមិអូរស្មាច់ សុំជួបលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់ ។

លោកសឺង-ង៉ុកថាញ់អនុញ្ញាតឲ្យតែខ្មែរ២នាក់ចូលជួបជាមួយលោក ។ ពេលនោះខ្មែរតំណាងរបស់ហូ-ជីមិញ ស្នើរសុំតាមសំណើរបស់ហូ-ជីមិញដូចតទៅ ៖

ខ១- សុំបញ្ជូនបូដូយបន្ថែមចូលកាន់ស្រុកខ្មែរ ដើម្បីជួយច្បាំងដេញបារាំងឲ្យចេញពីស្រុកខ្មែរ ។

ខ២- សុំឲ្យខ្មែរជួយផ្តល់ស្បៀងអាហារ ដល់បូដូយនៅស្រុកយួន ។

ខ៣- សុំសិទ្ធិឲ្យបូដូយដើរត្រួតត្រាចុះឡើងតាមបណ្តោយព្រំដែនខ្មែរ-យួនដោ

យសេរី ។

ពេលនោះលោកសឹង-ង៉ុកថាញ់បដិសេធសំណើនេះ ព្រមទាំងឆ្លៀតឱកាសនោះ ខំពន្យល់ខ្មែរវៀតមិញទាំង២នាក់ ឲ្យយល់នូវគំរោងការណ៍ដ៏ក្រខ្វក់របស់យួនហាណូយ ដែលវាចេះប្រើកលល្បិច មានជាបញ្ឆោស់មានជាបណ្តោយជានិច្ច... ចូរកុំទុកចិត្តឲ្យសោះ ។ លោកបញ្ជាក់ថា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរសុភាពស្ងប់ស្ងៀម ស្លូតបូតសុចរិត ស្រឡាញ់សេរីភាព ៩០%កាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ យើងមិនអាចលោតកញ្ជ្រោលដូចភ្នំភ្លើង ប្រើធម៌ក្តៅដូចយួនដូចយួនវៀតមិញបានឡើយ ។ ដីធ្លីប្រទេសខ្មែរយើងមានជីវជាតិល្អធំទូលាយណាស់ សំរាប់បង្កើនផល ។ យើងធ្វើស្រែតែម្តងមួយឆ្នាំ រួចយើងសំរាក៥-៦ខែយ៉ាងស្រួល ។ ចំណែកព្រៃឈើដ៏មានតម្លៃ មានដល់ទៅ ៧៣% នៃដីធ្លីទាំងអស់ ។ ទន្លេសាប ទន្លេមេគង្គ ផ្តល់ត្រីបានគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្រឡេកមើលទៅត្បូងដ៏មានតម្លៃវិញ យើងមានយ៉ាងច្រើន...។ល។

ដូច្នេះយើងគ្រាន់តែរួបរួមគ្នាបំបាត់ឈ្មួញកណ្តាល បំបាត់សំណូកសូកប៉ាន់ យើងអាចដោះស្រាយបញ្ហាជីវភាពកសិករខ្មែរបានយ៉ាងងាយ ។ល។ និង ។ល។ ខ្មែរទាំង២នាក់នោះវិលត្រឡប់ទៅជួបវា ។ ហូ-ជីមិញចេញបញ្ជាឲ្យគេសម្លាប់អ្នកទាំងពីរនោះចោល ដើម្បីចៀសវាងកុំឲ្យបែកការណ៍របស់វា ។ សង្គ្រាម៥៧ថ្ងៃផ្ទុះឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្លានៅឌៀនបៀនភូ ។ កងទ័ពបារាំងនិងបូដួយព័ទ្ធវាយគ្នាយ៉ាងស្វិតគឺស៊ីសាច់ហុតឈាមគ្នា ។ ទិន្នានុប្បវត្តិបារាំងមួយឈ្មោះ HISTORAMA បានផ្សាយថា នៅពេលនោះកងទ័ពបារាំងមានស្លាប់និងបាត់ខ្លួនចំនួនជាផ្លូវការ ប្រាំម៉ឺនប្រាំពីរពាន់ប្រាំបួនរយកៅសិបប្រាំបីនាក់ (៥៧,៩៩៨នាក់) ។ ទើបពិភពលោកបើកសន្និសិទមួយនៅក្រុងហ្សឺណែវ ចាប់ពីខែមេសាឆ្នាំ១៩៥៤ ដើម្បីចរចាបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅជ្រោយឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិន ។

ដូច្នេះសន្និសិទនេះបានសំរេចនៅថ្ងៃទី២០/៧/៥៤ ត្រូវបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅលើជ្រោយឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិន ថែមទាំងយល់ព្រមឲ្យប្រទេសកម្ពុជា, យួន, លាវឯករាជ្យ បញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា ទ័ពបរទេសទាំងអស់ត្រូវដកថយចេញឲ្យអស់ពីប្រទេសទាំងបីនោះជាដាច់ខាត ។

ប៉ុន្តែអភ័ព្វខ្មែរយើង... យើងត្រូវបាត់បង់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមជាលើកទី២ ។ ត្រូវបាត់បង់ប្រជាជនចំនួន៤លាននាក់, ត្រូវលះបង់វត្តចំនួន៥៥៦ ដែលមានព្រះសង្ឃជាជាតិខ្មែរ កាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនចំនួន២ម៉ឺន៥ពាន់អង្គ ។ (រឿងខ្មែរយើងត្រូវបាត់បង់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមនេះ, បារាំងដូចជាគ្មានកំហុសទេ ព្រោះកាលណោះ បើបារាំងប្រគល់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមឲ្យខ្មែរ គេអាចស្មានបានថា មុខជាដូចស្វាបានផ្លែដូងហើយ !) ។ គួរឲ្យស្តាយណាស់... ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមស្ថិតនៅក្រោម

អាណានិគមបារាំងអស់រយៈពេលចំនួន៩០ឆ្នាំ ។ រាជការខ្មែរសោះអង្គើយ គ្មានគំរោងការរំដោះទាល់តែសោះ ! ។ ផ្ទុយទៅវិញ យួនមានផែនការគ្រោងទុកជាស្រេចតាំងពីឆ្នាំ១៩៤៥ ដើម្បីគ្រប់គ្រងនគរកម្ពុជាក្រោម ។ មើលចុះ ! បារាំងប្រគល់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមឲ្យវាភ្លាម... វាមានកងទ័ពដែលមានការពិសោធន៍ដ៏គ្រប់គ្រាន់... វាមាននាម៉ឺនចេះដឹងជ្រៅជ្រះ... វាមានអ្នកបច្ចេកទេសដ៏ត្រឹមត្រូវ នាំយកមកដាក់គ្រប់ៗក្រសួង, គ្រប់ៗផ្នែកភ្លាមៗ ។ល។

បារាំងបានប្រគល់ឯករាជ្យឲ្យប្រទេសកម្ពុជាតាំងពីថ្ងៃទីសិវិច្ឆិកា១៩៥៣ ។ យួនវៀតមិញចង់ពុះប្រទេសកម្ពុជាជាពីរ... ដូច្នេះឆ្លៀតពេលដែលបួដួយតាំងមូលដ្ឋាននៅពាសពេញស្រុកខ្មែរយ៉ាងនេះ វាបែរជាបញ្ជាឲ្យបួដួយលួចវាយកំទេចកងខេមរភូមិន្ទនៅស្រុកប៉ៃលិន, ក្រចេះ, ស្រែជេស, រ៉ុនសែ ជាដើម ក្នុងខែមេសាឆ្នាំ១៩៥៤ ។ ពេលនោះកងទ័ពជាតិយើងវាយតបទៅវិញ បណ្ដាយឲ្យបួដួយត្រូវស្លាប់តាយហោងចោលខ្មោចពាសពេញព្រៃ ។

មើលចុះបងប្អូនខ្មែរអើយ ! កងទ័ពខ្មែរយើងមិនមែនអន់ឯណា ! ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤, បួដួយមានកម្លាំងទ័ពនិងមានអាវុធដ៏ខ្លាំងក្លា, វាអាចដណ្ដើមយកជ័យជំនះពីបារាំងនៅដៀនបៀនភូ ក៏ប៉ុន្តែវាត្រូវបរាជ័យគួរឲ្យអាម៉ាស់នៅចំពោះមុខកងខេមរភូមិន្ទ ។ លុះត្រូវបរាជ័យយ៉ាងនេះ ទើបវាយល់ថា បើប្រើតែអាវុធនិងកម្លាំងបាយធ្វើសង្គ្រាមជាមួយខ្មែរ វាមិនអាចយកជ័យជំនះពីខ្មែរបានឡើយ ។ ព្រោះប្រជាជនខ្មែររឹងប៉ឹងស្វិតស្វាញពូកែអត់ទ្រាំនូវការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាង ។ មើលចុះខ្មែរម្នាក់អាចទប់ទល់នឹងយួន៥នាក់បានយ៉ាងងាយ ។ បន្តសង្គ្រាមតទៅទៀតមិនកើតទេ ត្រូវតែដកថយរកឧបាយកលផ្សេង ។ យួនស្គាល់ចរិតនិងចំណុចខ្សោយរបស់មេដឹកនាំប្រទេសខ្មែរ គឺចូលចិត្តស៊ីជោរ, ចូលចិត្តឲ្យគេបញ្ជោរ, ឲ្យគេបញ្ចើចបញ្ចើររណោបរណើប... ឯងភរអញក៏ភរទៅចុះ ឲ្យតែត្រូវចិត្តអញ ! ឲ្យតែអញល្បីឈ្មោះ (ឡើងបុណ្យស័ក្តិ) មានប្រយោជន៍ដល់គ្រួសារអញ ។ល។ ដូច្នេះយួនហាណូយត្រូវតែបន្ថែមអាវុធចិត្តសាស្ត្រ និងកលល្បិចថែមទៀត រួចហើយវាក៏ចាប់ផ្ដើមអនុវត្តឃ្លោងឃ្លា « បំបែកបំបាក់ដើម្បីគ្រប់គ្រង » ។

យួនវៀតមិញកំពុងស្លន់ស្លោរកឧបាយកល ស្រាប់តែវាដឹងថាសន្និសិទនៅទីក្រុងហ្សឺណែវសំរេចបញ្ឈប់សង្គ្រាមនៅឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិន ។ ឱកាសល្អមកដល់យ៉ាងនេះ, នៅថ្ងៃទី៦/៨/៥៤, យួនហាណូយចេញបញ្ជាឲ្យចេញពីព្រៃតំរៀបជួរឡើងឡានទាំងមុខញញឹម រួចលើកដៃបក់វិចៗ «សុំលាបងប្អូនខ្មែរ» វិលត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាមវិញ ។ វាស្រែកហ៊ោរកញ្ជ្រៀវសប្បាយរីករាយ ញញឹមមានន័យជាងខ្មែរម្ចាស់ស្រុកទៅទៀត ។

ចាប់តាំងពីខែកញ្ញា១៩៥៨រហូតបន្តបន្ទាប់មក បូដូយលបលួចចូលមកកាន់ប្រទេសខ្មែរ ។ វាដើរថ្មើរជើងស្ងាត់ច្រៀប ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅថ្ងៃទី៦/៨/៥៨ បូដូយត្រូវដកថយចេញពីស្រុកខ្មែរ ស្រាប់តែបូដូយតំរៀបជួរគ្នាឡើងឡាន យ៉ាងគគ្រឹកគ-គ្រេង ធ្វើឲ្យផ្អើលដល់ពិភពលោកនិងប្រជាជនខ្មែរ ។ នេះជាកលល្បិចថ្តិនភ្នែកដ៏ប្រសប់អស្ចារ្យ ។ វាបង្ហាញឲ្យឃើញផ្ទាល់ភ្នែកជាក់ស្តែងថា ពេលបារាំងថយចេញពីប្រទេសខ្មែរ បូដូយក៏ដកថយចេញដែរ ។ ដូច្នេះខ្មែរដែលមិនបានពិចារណា ក៏យល់ច្រឡំយ៉ាងធ្ងន់ថា ៖ បូដូយស្ម័គ្រចិត្តចូលមកស្លាប់ជួយខ្មែរមែន ព្រោះបងប្អូនខ្មែរយើងស្មានយល់តាមតែការមើលឃើញប៉ុណ្ណោះ ។

គឺបុព្វហេតុដែលបានរៀបរាប់មកនេះហើយ បានជាខ្មែរអាយ៉ងយួនហេង-សំរិន, ហ៊ុន-សែន, ជា-ស៊ីមសន្និដ្ឋានថា យួនចូលមកជួយខ្មែរជាលើកទី១ ។

ចំណែកយួនវៀតមិញដែលបានសំរេចជោគជ័យដ៏ធំធេង នូវផែនការទី១នេះហើយ ដូច្នេះវាអាចលេបទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ដែលជាផែនការទី២របស់វាបានយ៉ាងងាយ ។ នោឯកម្ពុជាកណ្តាលឯណោះវិញ វាបង្កើតបានជាខ្មែររយៈបង្កប់ទុកជាស្រេច មានសមាជិកខ្មែរវៀតមិញទាំងអស់ចំនួនប្រាំពាន់នាក់ ផ្តរផ្តាច់យ៉ាងស្អិតរមួតបំរើវា ។ ពេលបូដូយដកទ័ពចេញពីប្រទេសខ្មែរ វាសំរាំងជ្រើសរើសក្នុងចំណោមសមាជិកទាំងនោះចំនួនមួយពាន់នាក់ នាំយកទៅជាមួយ ។ ចំណែកបួនពាន់នាក់ទៀត វាឲ្យរំសាយជួរសម្ងំក្នុងទីងងឹត សំរាប់ទុកធ្វើខ្មែររយៈរង់ចាំឱកាសល្អវិលត្រឡប់មកវិញ ។ គ្មាននរណាម្នាក់ចូលសុំសារភាពបំរើរាជការខ្មែរទេ ។ ចំណែកឯក្រុមខ្មែរឥស្សរៈ... ចាប់តាំងពីស្រុកខ្មែរបានឯករាជ្យ ក៏ស្ម័គ្រចិត្តចូលមកសុំសារភាពរួបរួមបំរើជាតិទាំងអស់ ។

ក្នុងរយៈពេល៩ឆ្នាំដែលបូដូយតាំងមូលដ្ឋាននៅក្នុងស្រុកខ្មែរ យួនហាណូយជាវៀតមិញខំរៀនសូត្រស្គាល់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយភូមិយុទ្ធសាស្ត្រព្រៃព្រឹក្សានៅក្នុងស្រុកខ្មែរ ។ ស្គាល់ទីកន្លែងត្បូងមានតម្លៃ ជាពិសេសវាឆ្លៀតដឹកនាំអាវុធចូលយកមកកប់លាក់ទុកក្នុងព្រៃស្រុកខ្មែរយ៉ាងច្រើន ។ ឧទាហរណ៍នៅភូមិសំឡូតខេត្តបាត់ដំបង មានបីរយដើម ។ មេធំៗពីរនាក់ ដែលថែរក្សាអាវុធទាំងនោះឈ្មោះ មូល-សម្បិត្ត ហៅតាប៉ែត និងរស់-ញឹម ហៅតាកៅ ។

យួនបានត្រួតត្រាប្រទេសបីគឺ តុងកឹង, អណ្ណាម និងកម្ពុជាក្រោម ។ វាហ៊ានរំលោភច្បាប់អន្តរជាតិ, រំលោភសិទ្ធិមនុស្ស, វាហ៊ានចេញច្បាប់ឲ្យខ្មែរកម្ពុជាក្រោមចំនួន៨លាននាក់កាន់កាតយួន ។ កាលណោះព្រះសង្ឃកម្ពុជាក្រោមធ្វើបាតុកម្មយ៉ាងខ្លាំងក្លា ប្រឆាំងនឹងអំពើព្រៃផ្សៃរំលោភសិទ្ធិមនុស្សនេះ ។

ដើម្បីបំបាត់ដានប្រវត្តិសាស្ត្រនិងភូមិសាស្ត្ររបស់ខ្មែរកម្ពុជាក្រោម យួនបាន

ផ្លាស់ឈ្មោះភូមិ ឃុំ ស្រុក និងខេត្តខ្មែចខ្ចីអស់ រួចវាថែមទាំងផ្លាស់ឈ្មោះនគរទាំងបីនោះទៅជា «វៀតណាម» ទៀតផង ។ វាបានពុះជាពីរ ដោយយកខ្សែបន្ទាត់ស្រប ទី១៧ ជាព្រំប្រទល់ គឺវៀតណាមខាងជើងជាកុម្មុយនិស្ត ចាត់តែងតាំងហូ-ជីមិញជាប្រធាន និងវៀតណាមខាងត្បូងជាសេរីចាត់តាំងង៉ោ-ឌិនយៀម ជាប្រធានាធិបតី ។

គេអាចប្រដូចការអនុវត្តន៍ផែនការរបស់យួនរបៀបនេះ ទៅនឹងការជ្រើសរើសត្រីរស់ ដែលនៅរស់ស្រស់ល្អក្នុងក្រឡមួយ, ត្រីរស់ស្លាប់ស្អុយ គឺពួកយួនពុករលួយសេរីនិយម ពួកចោរព្រៃខាងត្បូងនៅក្នុងក្រឡមួយផ្សេងទៀតជាស្រេច ដើម្បីងាយអនុវត្តផែនការទី២ជាបន្ទាន់ ។

ដើម្បីចៀសវាងកុំឲ្យខុសច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលមានចែងក្នុងសន្ធិសញ្ញានៃសន្និសិទនៅក្រុងហ្សឺណែវខែកក្កដាឆ្នាំ១៩៥៤ ដែលយួនហាណូយជាវៀតមិញ បានចុះហត្ថលេខាទទួលយល់ព្រមជាមួយ សន្យាថាឈប់ដើរឈ្លានពានប្រទេសជិតខាងនោះ... ដូច្នេះក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤, យួនហាណូយឆ្លៃប្រឌិតជាវៀតកុងវិញ រួចចាត់តែងតាំង « ង្វៀង-ហ៊ូថូ » ជាប្រធាន ។ ប៉ុន្តែត្រូវតែស្តាប់ ត្រូវតែគោរពតាមបញ្ជាហូ-ជីមិញដដែល ។ « វៀតកុងកំពុងឆ្លេឆ្លារកលេស ! » ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៣, ឆ្លៀតពេលដែលបញ្ញវន្តខ្មែររញ្ជីរញ៉ៃរត់ចូលព្រៃ, ឆ្លៀតពេលដែលសម្តេចសីហនុទាត់ចោលជំនួយអាមេរិកាំងនៅថ្ងៃទី១០វិច្ឆិកា១៩៦៣ ឱកាសល្អមកដល់យ៉ាងនេះ យួនហាណូយជាអតិតវៀតមិញ និងជាបច្ចុប្បន្នវៀតកុងក៏ចាប់ផ្តើមអនុវត្តគំរោងការទី២ភ្លាម ។ វាចាប់ផ្តើមទាក់ទងសម្តេចសីហនុ រួចវាបញ្ជូនបូដូយវិលត្រឡប់ចូលមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា, ចាប់ផ្តើមតាំងមូលដ្ឋានទ័ពកន្លែងចាស់ដដែលឡើងវិញ ។ វាយកលេសសុំដីតាំងមូលដ្ឋានទ័ព ដើម្បីកំទេចអាមេរិកាំងរំដោះទឹកដីវៀតណាមខាងត្បូង ។ នេះហើយជាខ្លាចាស់ចូលមកកាន់សិលនៅវត្តដដែលវិញ ។ វាប៉ិនប្រសប់ធ្វើបុកទន់ភ្លន់ សូកប៉ាន់នាម៉ឺនខ្មែរដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងវាំង រហូតដល់គ្រួសាររបស់សម្តេចសីហនុ ។ល។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ វៀតណាមខាងត្បូងបានទទួលអន្តរាគមន៍ពីកងទ័ពអាមេរិកាំងគ្រប់ៗផ្នែកមានចំនួន២សែននាក់ ។ ឆ្លៀតឱកាសនោះយួនហាណូយជាវៀតកុងក៏បញ្ជូនបូដូយមកកាន់ប្រទេសខ្មែរដែរ ដើម្បីឲ្យមានចំនួនស្មើគ្នា ។ វាយកលេសដដែលៗថា ៖ « សុំដីស្នាក់នៅដើម្បីកំទេចកងទ័ពអាមេរិកាំងរំដោះទឹកដីវៀតណាមខាងត្បូង » ។

ឆ្លៀតពេលនោះ វាបញ្ជូនក្រុមចិត្តសាស្ត្រ ចូលមកប្រទេសខ្មែរយ៉ាងច្រើន ។ ក្រុមនេះចាប់ផ្តើមធ្វើសកម្មភាពទាក់ទងរឹតចំណងមិត្តភាព រវាងសមាជិកបក្សប្រ-

ជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរ គឺពួកអតិតខ្មែរវៀតមិញ ដែលហូ-ជីមិញបញ្ជាឲ្យសឺង-ង៉ុកមិញ បង្កើតពីឆ្នាំ១៩៥១ រួចបង្កប់លាក់ខ្លួនទុកក្នុងស្រុកមានចំនួន៥ពាន់នាក់នោះឡើងវិញ ។ ជាពិសេសវាចាប់ផ្តើមពង្រឹងពង្រីកកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធបដិវត្តន៍ឯកភាពរបស់កម្ពុជា (អតិតខ្មែរវៀតមិញ) ឲ្យរឹងមាំ ។ វាសំរាំងជំរើសតែយុវជនខ្មែរដែលគ្រួសារត្រូវវងគ្រោះ បណ្តាលមកពីអំពើអយុត្តិធម៌ណាមួយ ពីស្នាដៃនាម៉ឺនរាជការជិះជាន់ រួចវាញុះញង់ចាក់ចុចតាមចំណុចខ្សោយនានានោះឲ្យដុះចិត្តត្រូវតែសងសឹក... រួចទើបវាបញ្ចូលក្នុងអង្គភាពយោធា ។ល។

❑ ❑

❑

ជំពូកទី៣

★ ហេតុដូចម្តេចបានមានព្រឹត្តិការណ៍១៨មិនា១៩៧០ ?
★ ការបង្កើតរាជរដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិ !
★ សម្តេចសីហនុរត់ចោលស្រុក !
★ លោកលន់-នល់ចាត់តំណាងទៅជួបសម្តេចសីហនុ !

ហេតុដូចម្តេចបានមានព្រឹត្តិការណ៍១៨មិនា១៩៧០ ?

លោកលន់-នល់ជារដ្ឋមន្ត្រីនិងជានាយអគ្គមេបញ្ជាការកងទ័ពជាតិ ។ តំណែងនេះ លោកធ្លាប់កាន់កាប់រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៦៧ ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៦៩ លោកសុំដកខ្លួនថយចេញពីមុខដំណែងទាំងអស់ គឺលោកមានបំណងថ្វាយសម្តេចសីហនុចញ្ចេញថ្មីព្រះហត្ថចុះ ។ ម្យ៉ាងទៀតលោកកំពុងមានកង្វល់ ដោយសារមរណភាពថ្មីៗរបស់លោកស្រីខេង ដែលជាភរិយាដ៏កំសត់កម្រររបស់លោក ។

ពេលនោះ សម្តេចសីហនុកំពុងបង្ក្រាបពួកឆ្វេងផង ពួកស្តាំផង ញាំងឲ្យសេដ្ឋកិច្ចចុះដុនដាប បន្ថែមលើឥទ្ធិពលសង្គ្រាមនៅប្រទេសវៀតណាម កំពុងជះមកលើជាយ៉ាងខ្លាំង និងបញ្ហាលំនឹងនយោបាយ លំនឹងមនោគមវិជ្ជា ត្រូវចោទយ៉ាងធ្ងន់ក្នុងប្រទេសខ្មែរ ។ មូលហេតុនេះ... ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ សម្តេចទ្រង់ទទួលស្គាល់បរាជ័យនៃនយោបាយខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងកំហុសដែលយល់ព្រមឲ្យវៀតកុងតាំងមូលដ្ឋានបូជួយក្នុងទឹកដីខ្មែរ ។ នៅពេលនោះ វាកំពុងបញ្ជូនបូជួយ បញ្ជូនអាវុធចូលមកច្រើនឡើងៗដូចទឹកបាក់ទំនប់ (កាលណោះវៀតកុងកាន់កាប់ទឹកដីខ្មែរអស់ចំនួនពីរភាគបី ២/៣ ទៅហើយ) ។ វាឆ្លៀតពង្រឹងពង្រីកកងកម្លាំងអតិតខ្មែរវៀតមិញឡើងវិញ ។ល។

ដូច្នេះខែសីហា១៩៦៩... សម្តេចទ្រង់បើកសមាជពិសេសមួយ រួចសំរេចចាត់តាំងលោកលន់-នល់ ជាមេដឹកនាំ « រដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ជាតិ » ។ កាលណោះមរតកកម្ពុជា ដែលពោរពេញទៅដោយវិបត្តិ ក៏ត្រូវធ្លាក់ទៅលើស្មាលោកលន់-នល់ទាំងស្រុង ។

លោកខ្វល់សែនខ្វល់ព្រោះលោកយល់ថា ៖

★ បើអាមេរិកាំងដកថយចេញពីយួនខាងត្បូង តើរាជការខ្មែរដេញបូជួយឲ្យថយចេញពីស្រុកខ្មែររបៀបដូចម្តេចទៅ ? ធ្វើការចរចាប្រាប់វាឲ្យដកថយចេញ ? វាច្បាស់ជាឆ្លើយថា ទេ ! ។ យើងប្រើអាវុធ ? កងខេមរភូមិន្ទមានតែ២ម៉ឺន៧ពាន់នាក់ ? ។

បើសិនជាប្រទេសវៀតណាមខាងជើងរួមគ្នាជាមួយវៀតណាមខាងត្បូងវិញ ប្រទេសនេះនឹងក្លាយទៅជាប្រទេសមួយយ៉ាងមាំខាងផ្នែកសង្គ្រាម ព្រោះរបររកស៊ីរបស់វាគឺធ្វើសង្គ្រាម ។ វាធ្វើសង្គ្រាមបន្តៗជាមួយបរទេស និងជាមួយពួកយួនគ្នាវាគ្មានស្រាកស្រាន្ត ។ តទៅអនាគត វាមុខជាឆ្លៀតបន្តសង្គ្រាម ដើម្បីពង្រីកទឹកដីរបស់វាបន្ថែមទៀត ។

ព្រោះប្រទេសវៀតណាមមានទំហំក្រឡាផ្ទៃចំនួន៣៣០,០០០គម២ គឺធំជាងស្រុកខ្មែរជិតដល់ទៅ២ដង ។ មានចម្ងាយពីខាងជើងទៅខាងត្បូង ប្រវែង២,០០០គ.ម. ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ វៀតណាមទាំងពីរមានប្រជាជនចំនួន៣៤លាននាក់ (២០លាននាក់នៅខាងជើង និង១៤លាននាក់នៅខាងត្បូង) ។ ប្រទេសវៀតណាមសំបូរទៅដោយព្រៃភ្នំឥតប្រយោជន៍គ្របដណ្តប់ ។ ៨០%នៃផ្ទៃក្រឡាទាំងមូល (២៦០,០០០គម២)... នៅសល់តែ២០% គឺ៦៦,០០០គម២ប៉ុណ្ណោះ ដែលជាដីអាចរស់នៅបាន ។ ស្ថានភាពប្រជាជនយួនមានចំនួន ៦០០នាក់ក្នុងផ្ទៃដី១គម២ ។

ប្រជាជនវៀតណាមមានយ៉ាងច្រើន នៅលើផ្ទៃដីដ៏ចង្អៀតចង្អល់បែបនេះ នឹងអាចបណ្តាលឲ្យទៅជាទម្ងន់មួយដ៏ធ្ងន់ឥតគណនាដល់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់គ្នា ព្រោះយើងមិនអាចបឹទបាំងព្រំប្រទល់ប្រទេសទាំងពីរ ដែលគ្មានរបាំងធម្មជាតិជួយការពារឲ្យមានប្រសិទ្ធិភាពបានទេ ។ សព្វថ្ងៃនេះ យួនចេះតែវាតទី ចូលមកតាំងនៅលើដីខ្មែរដែលទំនេរជាហូរហែរ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ យួនចូលមកតាំងទីលំនៅតាមច្បាប់មានចំនួន៥០ម៉ឺននាក់ ក្នុងចំណោមខ្មែរដែលជាម្ចាស់ទឹកដីចំនួន៧លាននាក់ ។បើសព្វថ្ងៃបូជួយនិងរាស្រ្តយួនកំពុងលបលួចចូលបន្តមកទៀតនោះ ដូច្នេះខ្មែរយើងពិបាកសន្និដ្ឋានណាស់ចំពោះផលវិបាកផ្នែកខាងសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ ដែលប្រទេសខ្មែរនឹងត្រូវទទួលរងគ្រោះនៅពេលអនាគតខាងមុខ ជាពិសេសអណិកជនជាតិយួនមានចំណងខាងផ្លូវចិត្ត និងនយោបាយជាមួយមាតុប្រទេសដើមរបស់វាជានិច្ច ។

លោកយល់ទៀតថា ៖ ការរួមគ្នាឡើងវិញនៃប្រទេសយួន ជាមហន្តរាយឥតអ្វីប្រកែកបាន ចំពោះភ័ព្វវាសនានៃប្រទេសកម្ពុជា ។ សង្គ្រាមមុខតែនឹងផ្ទុះរវាងខ្មែរនិងយួន មិនងាយចៀសវាងផុតឡើយ ។

លោកលន់-នល់ហ៊ានអះអាងទទួលស្គាល់ថា ជនជាតិយួនដោយមានសង្គ្រាមជាប់ៗមកដូច្នេះ ញាំងឲ្យវាមានចរិតរឹងប៉ឹង ចេះអត់ធ្មត់នូវការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាង ។ រីឯខាងយោធា វាមានថាមពលដ៏ខ្លាំងពូកែ មានការពិសោធន៍ដ៏ត្រឹមត្រូវក្នុងភ្លក់ភ្លើងសង្គ្រាម ថែមទាំងមានគុណសម្បត្តិខាងផ្លូវបញ្ញា ទាំងខាងផ្លូវកលល្បិច ។ ដូច្នេះបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា យួនទៅអនាគត ផ្នែកយោធាអាចពូកែក្នុងចំណោមប្រជាជាតិទាំងឡាយនៅជ្រោយឥណ្ឌូចិន និងនៅក្នុងអាស៊ីអគ្នេយ៍ជាមិនខាន ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ បូដូយមានចំនួន២សែននាក់ តាំងមូលដ្ឋានពាសពេញព្រៃនៃប្រទេសខ្មែរ ។ ចំណែកកងខេមរភូមិន្ទវិញ មានតែ២ម៉ឺន៧ពាន់នាក់តែប៉ុណ្ណោះ គឺមានចំនួនតិចជាងយួនបូដូយដល់ទៅជាង៧ដង ! ។ នេះមិននិយាយដល់ចំនួននិងគុណភាពនៃអាវុធយុទ្ធភ័ណ្ឌផង ។

លោកលន់-នល់យល់ដូច្នេះ មានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំង ។ សម្ដេចសីហនុបែរជារត់ចោលតំណែង, រត់ចោលមាតុភូមិ, រត់ចោលរាស្ត្រខ្មែរ យករួចខ្លួន ហើយទម្លាក់អំពែកនេះទៅលើលោកទៅវិញ ។ លោកលន់-នល់គ្មានគំនិតក្បត់សម្ដេចសីហនុទេ ប៉ុន្តែលោកត្រូវតែទទួលថ្នបាក់នេះដោយស្វ័យប្រវត្តិ ទើបជំរុញឲ្យមានព្រឹត្តិការណ៍១៨មិនា១៩៧០ វេលាម៉ោង១រសៀលនេះឡើង ។

ប៉ុន្តែគួរឲ្យស្ដាយណាស់ កាលនោះប្រៀបដូចជាយើងធ្វេសប្រហែស បណ្ដោយឲ្យទឹកជំនន់ជន់លិចដល់ដំបូលផ្ទះទៅហើយ ទើបប្រវេប្រវារកទីជំរក ក៏ក្លាយទៅជាលិចលង់វិនាសអន្តរាយដល់ភាពអស់សង្ឃឹមរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត... ខ្មែរយើងអភ័ព្វណាស់... មើលចុះលោកលន់-នល់ឡើងជាប្រមុខរដ្ឋគ្រប់គ្រងសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មិនបានបំរើប្រទេសឲ្យបានពេញលេញទេ ព្រោះលោកមានរោគាពាធធ្ងន់ជាបណាស់ទៅហើយ ។ ពេលនោះ លោកដូចជាអ្នកកាន់អំណាចឯទៀតៗដែរ លោកមានគុណសម្បត្តិនិងគុណវិបត្តិគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ។ នរណាចង់ចោទលោកថាដូចម្ដេច ក៏លោកគ្មានឆ្លើយតបទេ ។ លោកបន្សល់ទុកកិត្តិយសរបស់លោកផ្ញើក្នុងដៃរាស្ត្រខ្មែរ ដែលចេះគិតពិចារណា ចេះប្រៀបធៀបឲ្យឆ្លើយជំនួសចុះ ។

ថ្ងៃទី១៨មិនា១៩៧០កន្លងផុតទៅពេលណា លោកសេនាប្រមុខលន់-នល់ជួបលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់ លោកតែងតែពោលដំអូញថា ៖ « គួរឲ្យស្ដាយណាស់ៗ មិនគួរឲ្យមានព្រឹត្តិការណ៍ដោយចៃដន្យយ៉ាងនេះទេ នាំឲ្យលោកជាប់ឈ្មោះក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ថាលោកជាអ្នកដណ្ដើមអំណាចពីសម្ដេចសីហនុ » ។ តាំងពីដើមទីមកលោកគោរពនិងស្មោះត្រង់ចំពោះសម្ដេចអស់ពីដួងចិត្ត លោកគ្មានឹកនាក្បត់ឬដណ្ដើមអំណាចពីព្រះអង្គទាល់តែសោះ ។